

DOMSTOLENS DOM (andra avdelningen)
den 7 juli 2005 *

I mål C-418/02,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 234 EG, som framställts av Bundespatentgericht (Tyskland), genom beslut av den 15 oktober 2002 som inkom till domstolen den 20 november 2002, i målet

Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte AG,

meddelar

DOMSTOLEN (andra avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden C.W.A. Timmermans samt domarna C. Gulmann (referent), R. Schintgen, N. Colneric och J.N. Cunha Rodrigues,

generaladvokat: P. Léger,

justitiesekreterare: avdelningsdirektören M. Múgica Arzamendi,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 1 juli 2004,

* Rättegångsspråk: tyska.

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte AG, genom M. Schaeffer, Rechtsanwalt,
- Frankrikes regering, genom G. de Bergues och A. Bodard-Hermant, båda i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom E. Riedl, i egenskap av ombud,
- Förenade kungarikets regering, genom K. Manji, i egenskap av ombud, biträdd av M. Tappin, barrister,
- Europeiska gemenskapernas kommission, genom N.B. Rasmussen och S. Fries, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 13 januari 2005 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 2, 4.1 b och 5.1 b i rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (EGT L 40, 1989, s. 1; svensk specialutgåva, område 13, volym 17, s. 178) (nedan kallat direktivet).

- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Praktiker Bau- und Heimwerkermärkte AG (nedan kallat Praktiker Märkte) och Deutsches Patent- und Markenamt (tyska patent- och varumärkesbyrån) avseende registreringen av ett varumärke för tjänster som används inom detaljhandeln.

Tillämpliga bestämmelser

- 3 Följande anges i artikel 2 i direktivet:

”Ett varumärke kan utgöras av alla tecken som kan återges grafiskt, särskilt ord, inbegripet personnamn, figurer, bokstäver, siffror, formen på en vara eller dess förpackning, förutsatt att tecknen i fråga kan särskilja ett företags varor eller tjänster från andra företags.”

- 4 Artikel 4.1 i direktivet lyder som följer:

”Ett varumärke skall inte registreras eller om det är registrerat skall det kunna ogiltigförklaras

- a) om det är identiskt med ett äldre varumärke och de varor eller tjänster som varumärket har ansökts eller registrerats för är identiska med de varor eller tjänster för vilka det äldre varumärket är skyddat,

b) om det på grund av sin identitet eller likhet med det äldre varumärket och identiteten eller likheten mellan de varor eller tjänster som täcks av varumärkena föreligger en risk att allmänheten förväxlar dem, inbegripet risken för att varumärket associeras med det äldre varumärket.”

5 Följande föreskrivs i artikel 5.1 i direktivet:

”Det registrerade varumärket ger innehavaren en ensamrätt. Innehavaren har rätt att förhindra tredje man, som inte har hans tillstånd, att i näringsverksamhet använda

a) tecken som är identiska med varumärket med avseende på de varor och tjänster som är identiska med dem för vilka varumärket är registrerat,

b) tecken som på grund av sin identitet eller likhet med varumärket och identiteten eller likheten hos de varor och tjänster som täcks av varumärket och tecknet kan leda till förväxling hos allmänheten, inbegripet risken för association mellan tecknet och varumärket.”

6 I tolfte skälet i direktivet anges att det är nödvändigt att direktivets bestämmelser helt överensstämmer med bestämmelserna i konventionen för skydd av den industriella äganderätten, som undertecknades i Paris den 20 mars 1883, senast reviderad i Stockholm den 14 juli 1967, och ändrad den 28 september 1979 (Förenta nationernas fördragssamling, volym 828, nr 11851, s. 305; SÖ 1970:60 och 1984:54) (nedan kallad Pariskonventionen), till vilken gemenskapens samtliga medlemsstater har anslutit sig.

7 Niceöverenskommelsen av den 15 juni 1957 om internationell klassificering av varor och tjänster för varumärkesregistrering, med ändringar och tillägg (nedan kallad Niceöverenskommelsen), slöts på grundval av artikel 19 i Pariskonventionen, enligt vilken unionsländerna förbehåller sig rätten att separat träffa särskilda överenskommelser sinsemellan för skydd av den industriella äganderätten.

8 Klass 35 i den klassificering som därvid har fastställts (nedan kallad Niceklassificeringen) upptar följande tjänster:

”Annons- och reklamverksamhet,

företagsledning,

företagsadministration,

kontorstjänster.”

9 I den förklarande anmärkningen till klassen preciseras följande:

”...

Denna klass omfattar särskilt:

— sammanställande av ett varusortiment, för annans räkning (med undantag av transport därav), för att möjliggöra för kunder att bekvämt kunna se på och köpa varorna;

...

Denna klass omfattar ej:

- verksamhet hos företag vars huvudsakliga uppgift är försäljning av varor, s.k. handelsföretag;

...”

10 I artikel 2 i Niceöverenskommelsen anges följande:

- ”1) Med förbehåll för de förpliktelser som följer av denna överenskommelse skall klassificeringen ha den verkan som tillägges den av varje land inom den särskilda unionen. Klassificeringen skall sålunda icke binda dessa länder vare sig i fråga om bedömandet av märkes skyddsomfång eller såvitt avser erkännande av servicemärken.

- 2) Varje land inom den särskilda unionen har rätt att tillämpa klassificeringen som huvudsystem eller som kompletterande system.

- 3) De behöriga myndigheterna i den särskilda unionens länder skall i officiella bevis och kungörelser om varumärkesregistrering ange numren på de klasser i klassificeringen som de varor eller tjänster tillhör, för vilka märket är registrerat.

...”

Twisten vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

- 11 Praktiker Märkte ansökte vid Deutsches Patent- und Markenamt om registrering av varumärket Praktiker för, bland annat, tjänsten "detaljhandel med bygg-, hemhantverks- och trädgårdsartiklar och andra förbrukningsvaror för gör-det-självområdet".

- 12 Deutsches Patent- und Markenamt avslag denna ansökan. Den ansåg att det i ansökan anförda begreppet detaljhandel inte betecknar oberoende tjänster med självständig ekonomisk betydelse. Begreppet avser endast själva distributionen av varor. De ekonomiska aktiviteter som är det väsentliga i varudistributionen, däribland inköp och försäljning av varor, utgör inte tjänster för vilka varumärken kan registreras. Varumärkesskydd kan i detta avseende endast uppnås genom ansökan om registrering av ett varumärke avsett för de varor med vilka handeln sker.

- 13 Praktiker Märkte överklagade avslagsbeslutet vid Bundespatentgericht. Företaget gjorde bland annat gällande att den ekonomiska utvecklingen, som går i riktning mot ett tjänstesamhälle, kräver en annan inställning till detaljhandeln som tjänst. Konsumenternas inköpsbeslut påverkas alltmer av inte bara tillgängligheten och priset på en vara utan även aspekter som hur varorna sammanställs och presenteras, personalens service, reklam, affärens anseende och läge och så vidare. Sådana tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandeln gör det möjligt för detaljhandlarna att utmärka sig i förhållande till sina konkurrenter. Dessa prestationer bör således kunna omfattas av varumärkesskyddet för tjänster. Tjänster som tillhandahålls av en detaljhandlare tillerkänns numera ett sådant varumärkesskydd inte endast av Byrån för harmonisering inom den inre marknaden (varumärken, mönster och modeller) (nedan kallad harmoniseringsbyrån), utan även av de flesta av medlemsstaterna. Det är nödvändigt att en enhetlig bedömning görs i denna fråga inom gemenskapen.

- 14 Bundespatentgericht beslutade i detta sammanhang att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Utgör detaljhandel med varor en tjänst i den mening som avses i artikel 2 i direktivet?

Om frågan besvaras jakande:

2) I vilken utsträckning skall innehållet i sådana tjänster som tillhandahålls av en detaljhandlare preciseras för att säkerställa att varumärkets skyddsföremål kan definieras, vilket är nödvändigt

a) för varumärkets funktion att enligt artikel 2 i direktivet särskilja ett företags varor och tjänster från andra verksamheters varor och tjänster, och

b) för avgränsningen av skyddsområdet för ett sådant varumärke i en intrångssituation?

3) I vilken utsträckning skall en avgränsning företas med hänsyn till om likhet föreligger (artikel 4.1 b och artikel 5.1 b i direktivet) mellan sådana tjänster som tillhandahålls av en detaljhandlare och

a) övriga tjänster som tillhandahålls i samband med saluföring av varor eller

b) varor som saluförs av samma detaljhandlare?"

- 15 Den nationella domstolen har påpekat att artikel 2 i direktivet inte innehåller någon definition av begreppen varor och tjänster, som används i direktivet.
- 16 Det väsentliga i en detaljhandlares självständiga verksamhet, genom vilken han direkt konkurrerar med andra varudistributörer och för vilken det kan finnas ett behov av ett självständigt skydd genom ett varumärke för tjänster, inskränker sig enligt den nationella domstolen till de särskilda försäljningsaktiviteter som möjliggör distribution av varor utan att för den skull vara begränsade till denna. Det rör sig i förevarande fall om att sammanställa varor som härrör från olika företag till ett enda sortiment och att tillhandahålla detta inom ett distributionsställe, oavsett om det sker inom ramen för traditionell handel, postorderförsäljning eller elektronisk handel. Även om den enskilda kunden inte faktureras för dessa tjänster separat kan det anses att de tillhandahålls mot vederlag med hjälp av befintliga vinstmarginaler.
- 17 Enligt Bundespatentgericht måste emellertid skyddsobjektet definieras tillräckligt klart för att varumärket skall kunna fylla sin funktion att ange ursprung. Allmänt hållna begrepp såsom detaljhandelstjänster uppfyller inte kravet på att ensamrätter skall vara av en bestämd karaktär. Den obestämda karaktären av begreppet detaljhandel i den aktuella sektorn försvinner inte genom avgränsningar som endast rör de distribuerade varorna. Frågan vilka tjänster som avses utöver själva försäljningen av varorna förblir obesvarad. Liknande invändningar kan göras avseende preciseringen av typen av försäljningsställe, till exempel varuhus eller stormarknad.

- 18 Nödvändigheten av att vid registreringen av varumärken begränsa innehållet i uttrycket tjänster som tillhandahålls av en detaljhandlare är av än större vikt vid tolkningen av uttrycket risk för förväxling i den mening som avses i artiklarna 4.1 b och 5.1 b i direktivet. Även en adekvat precisering vid registreringsförfarandet av innehållet i uttrycket tjänster som tillhandahålls av en detaljhandlare är definitivt otillräcklig, om det varumärke för tjänster som har registrerats ges ett okontrollerbart skyddsomfång på grund av en vid tolkning av uttrycket likheten hos varor och tjänster.

Prövningen av tolkningsfrågorna

De två första frågorna

- 19 Bundespatentgericht vill med sina två första frågor, vilka skall prövas tillsammans, få klarhet i huruvida begreppet tjänster i direktivet, särskilt i artikel 2 däri, skall tolkas så att det inbegriper de tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandelsförsäljning av varor och, om så är fallet, om vissa preciseringar krävs vid registreringen av ett varumärke för sådana prestationer.

Yttranden som har inkommit till domstolen

- 20 Praktiker Märkte anser att detaljhandelsförsäljning av varor är en tjänst i den mening som avses i direktivet. Ett varumärke som skyddar denna försäljning såsom en tjänst uppfyller på ett lämpligt sätt varumärkets funktion att ange ursprung. Det är inte nödvändigt att precisera innehållet i de tjänster som tillhandahålls för att skyddsobjektet skall kunna bestämmas.

- 21 Den franska regeringen påpekade under förhandlingen att den numera godkänner att vissa specifika prestationer som följer med detaljhandeln, vilkas innehåll skall var preciserat, kan utgöra prestationer som är självständiga i förhållande till försäljningen och således kan omfattas av varumärkesskyddet.
- 22 Den österrikiska regeringen anser att kärnan i detaljhandeln, det vill säga varuförsäljningen, inte är en tjänst som i sig kan vara föremål för varumärkesskydd, såsom enligt denna regering framgår av den förklarande anmärkningen till klass 35 i Niceklassificeringen. Endast sådana prestationer som ligger utanför denna kärna, vilkas innehåll skall var preciserat, kan ge upphov till registrering av ett varumärke för tjänster.
- 23 Förenade kungarikets regering har gjort gällande att ett varumärke giltigt kan registreras för en tjänst om konsumenterna uppfattar att de under detta varumärke erbjuds en identifierbar tjänst som sträcker sig längre än till själva distributionen av varorna. Den förklarande anmärkningen till klass 35 i Niceklassificeringen bekräftar att distributionen av varor i sig inte utgör en identifierbar tjänst, men att de olika sidor av detaljhandeln som avser sammanställandet av ett varusortiment för annans räkning för att möjliggöra för kunder att bekvämt kunna se på och köpa varorna kan utgöra en tjänst som kan skyddas av ett varumärke. Vid registreringen av detta skall de sidor av verksamheten som utgör tjänsten och det eller de områden som detaljhandelsverksamheten omfattar specifikt anges för att säkerställa skyddsobjektets tillförlitlighet.
- 24 Kommissionen har hävdats att detaljhandeln med varor utgör en tjänst i den mening som avses i direktivet när villkoren i artikel 50 EG är uppfyllda. Skyddet av ett varumärke för tjänster kan tillämpas på samtliga verksamheter som inte är ren försäljningsverksamhet. Det går inte att på ett uttömmande sätt räkna upp samtliga

aktuella tjänster. Det kan röra sig om varuarrangemanget, placeringen, den hjälp som erbjuds i allmänhet, personalens inställning och engagemang och den uppmärksamhet kunderna får.

- 25 Frågan om preciseringen av tjänsternas innehåll uppkommer enligt kommissionen ur formellt juridisk synvinkel vid registreringen av varumärket. Denna fråga omfattas av medlemsstaternas behörighet, vilket framgår av femte skälet i direktivet, enligt vilket det ankommer på medlemsstaterna att fastställa procedurregler för registrering, det vill till exempel säga sättet för varumärkesregistreringen. I detta avseende är endast klass 35 i Niceklassificeringen tänkbar för registreringen av ett varumärke för detaljhandeln. Vad gäller Niceöverenskommelsen så innehåller den inte några krav avseende beskrivningen av tjänsten.

Domstolens svar

- 26 Det framgår av första skälet i direktivet att dess mål är att närma medlemsstaternas lagar till varandra i syfte att avhjälpa de olikheter som kan komma att hindra den fria rörligheten för varor och det fria utbytet av tjänster samt snedvrida konkurrensförhållandena på den gemensamma marknaden.
- 27 Enligt artikel 1 i direktivet skall detsamma tillämpas för varumärken avseende varor eller tjänster.

- 28 Direktivet innehåller inte någon definition av begreppet tjänster, vilka i artikel 50 EG beskrivs som "prestationer som normalt utförs mot ersättning".
- 29 I direktivet anges inte heller närmare vilka villkor som gäller för registreringen av ett varumärke för en tjänst, när en sådan registrering är föreskriven i den nationella lagstiftningen.
- 30 Det skall i detta avseende påpekas att det anges i femte skälet i direktivet att medlemsstaterna också förblir fria att fastställa procedurregler för registrering, till exempel att bestämma sättet för registreringen. I sjunde skälet påpekas likväl att det krävs att villkoren för erhållande av ett registrerat varumärke i princip måste vara identiska i de olika medlemsstaterna, för att det mål som tillnärmningen av de nationella lagarna syftar till skall kunna uppnås.
- 31 Bestämmandet av beskaffenheten och innehållet i den tjänst som skall kunna skyddas av ett registrerat varumärke omfattas emellertid inte av procedurreglerna för registrering, utan av de materiella villkoren för att förvärva den rätt som varumärket ger.
- 32 Om begreppet tjänster omfattades av medlemsstaternas behörighet skulle det kunna leda till att villkoren för registrering av varumärken för tjänster varierade beroende på den berörda nationella lagstiftningen. Målet att ett varumärke skall erhållas på identiska villkor i samtliga medlemsstater skulle inte uppnås.

- 33 Det ankommer således på domstolen att i gemenskapsrätten ge en enhetlig tolkning av begreppet tjänster, i den mening som avses i direktivet (se analogt dom av den 20 november 2001 i de förenade målen C-414/99 — C-416/99, Zino Davidoff och Levi Strauss, REG 2001, s. I-8691, punkterna 42 och 43).
- 34 Det skall i detta avseende påpekas att syftet med detaljhandel är försäljning av varor till konsumenter. Denna handel inbegriper, förutom den rättsakt som försäljningen utgör, all verksamhet som näringsidkaren tar till för att locka till att en sådan rättsakt kommer till stånd. Denna verksamhet inbegriper bland annat att välja ut det varusortiment som skall bjudas ut till försäljning och att erbjuda olika prestationer som är avsedda att få konsumenten att ingå nämnda rättsakt med handlaren i fråga, hellre än med en konkurrent.
- 35 Det finns inte några tvingande skäl i direktivet eller i gemenskapsrättens allmänna principer som hindrar att dessa prestationer omfattas av begreppet tjänster i den mening som avses i direktivet och att handlaren, följaktligen, skall ha rätt att genom registrering av sitt varumärke skydda detta såsom en ursprungsbeteckning för de tjänster han tillhandahåller.
- 36 Detta övervägande illustreras i den förklarande anmärkningen till klass 35 i Niceöverenskommelsen, enligt vars lydelse denna klass omfattar "sammanställande av ett varusortiment, för annans räkning ... för att möjliggöra för kunder att bekvämt kunna se på och köpa varorna" ("the bringing together, for the benefit of others, of a variety of goods ... enabling customers to conveniently view and purchase those goods" i den engelska versionen av förklaringen).
- 37 Vad gäller rådets förordning (EG) nr 40/94 av den 20 december 1993 om gemenskapsvarumärken (EGT L 11, 1994, s. 1; svensk specialutgåva, område 17,

volym 2, s. 3), skall det noteras att harmoniseringsbyrån numera godtar att tjänster som tillhandahålls av detaljhandelsföretag som sådana registreras som gemenskapsvarumärken och att de omfattas av klass 35 i Niceklassificeringen (se harmoniseringsbyråns direktörs meddelande nr 3/01 av den 12 mars 2001 om registrering av gemenskapsvarumärken för detaljhandelstjänster).

- 38 Det kan för övrigt konstateras att samtliga de berörda som har ingett yttranden till domstolen har medgivit att åtminstone vissa av de tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandeln kan utgöra tjänster i den mening som avses i direktivet, och att en sådan analys, enligt de uppgifter domstolen har tillgång till, kommer av en praxis som i stor utsträckning följs i medlemsstaterna.
- 39 Det kan följaktligen fastställas att begreppet tjänster i den mening som avses i direktivet inbegriper de tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandeln med varor.
- 40 Frågan uppkommer huruvida begreppet tjänster i den mening som avses i direktivet skall preciseras särskilt med avseende på detaljhandeln.
- 41 I detta avseende har det hävdats i de yttranden som har ingetts till domstolen att de tjänster som kan skyddas såsom detaljhandelstjänster skall identifieras genom att de särskiljs från de tjänster som, även om de har ett direkt samband med varuförsäljning, inte kan ge upphov till varumärkesregistrering. Det har för övrigt påpekats att det konkret skall anges i en ansökan om varumärkesregistrering vilken eller vilka tjänster den som ansöker om varumärket önskar skydda.

- 42 Det har gjorts gällande att sådana preciseringar är nödvändiga, bland annat för att säkerställa varumärkets huvudsakliga funktion, det vill säga att garantera ursprunget för de varor eller tjänster som betecknas av varumärket, och för att undvika att ett varumärke för tjänster som avser detaljhandel får ett alltför omfattande och obestämt skyddsomfång.
- 43 Det problematiska med de frågor som på så sätt har uppkommit illustreras av de olika lösningar som föreslås av de berörda som har ingett yttranden, liksom av de upplysningar som domstolen har tillgång till vad gäller aktuell praxis i medlemsstaterna.
- 44 Av de skäl som anges nedan saknas anledning att grunda sig på en mer begränsad definition av begreppet detaljhandelstjänster, i den mening som avses i direktivet, än den som följer av beskrivningen i punkt 34 i förevarande dom.
- 45 Att göra åtskillnad mellan de olika kategorier av tjänster som tillhandahålls vid varuförsäljning, vilket skulle fordra en snävare avgränsning av begreppet detaljhandelstjänster, framstår som onaturligt med hänsyn till hur det i realiteten förhåller sig i den stora ekonomiska sektor som denna handel utgör. Det skulle oundvikligen ge upphov till svårigheter vad gäller såväl den allmänna definitionen av de kriterier som skulle väljas, som den praktiska tillämpningen av dessa.
- 46 Det skall förvisso medges att en snävare avgränsning av begreppet detaljhandels-tjänster skulle minska det skydd som innehavaren av ett varumärke beviljades och

följaktligen minska det antal fall i vilka frågor skulle uppkomma avseende tillämpningen av artiklarna 4.1 och 5.1 i direktivet.

- 47 Ett sådant övervägande räcker emellertid inte för att berättiga en restriktiv tolkning.
- 48 Det finns nämligen inte någonting som säger att de eventuella problem som skulle bli följderna av registrering av varumärken för detaljhandelstjänster inte skulle kunna lösas på grundval av de två aktuella bestämmelserna i direktivet, såsom dessa har tolkats av domstolen. Enligt domstolens rättspraxis måste risken för förväxling bedömas i sin helhet med hänsyn till samtliga relevanta fakta i det enskilda fallet (se dom av den 11 november 1997 i mål C-251/95, SABEL, REG 1997, s. I-6191, punkt 22, och av den 29 september 1998 i mål C-39/97, Canon, REG 1998, s. I-5507, punkt 16). Inom ramen för denna helhetsbedömning kan vid behov hänsyn tas till de särdrag i begreppet detaljhandelstjänster som har samband med dess stora tillämpningsområde, med vederbörlig hänsyn tagen till samtliga berörda parter berättigade intressen.
- 49 Vid registreringen av ett varumärke som omfattar tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandeln är det mot denna bakgrund inte nödvändigt att konkret ange vilken eller vilka tjänster som avses i ansökan. För att identifiera dessa räcker det att använda allmänna uttryck såsom "sammanställande av ett varusortiment för att möjliggöra för kunder att bekvämt kunna se på och köpa varorna".

- 50 Det skall däremot begäras av den som ansöker att de varor eller varuslag som berörs av tjänsterna preciseras, till exempel genom sådana uppgifter som dem som finns i den registreringsansökan som har ingetts i målet vid den nationella domstolen (se punkt 11 i förevarande dom).
- 51 Sådana preciseringar underlättar tillämpningen av artiklarna 4.1 och 5.1 i direktivet utan att skyddet av varumärket inskränks märkbart. De underlättar även tillämpningen av artikel 12.1 i direktivet, enligt vilken "[e]tt varumärke skall kunna upphävas om det inom en sammanhängande femårsperiod utan giltiga skäl inte har tagits i verkligt bruk i medlemsstaten i fråga för de ... tjänster för vilka det registrerats".
- 52 De första två tolkningsfrågorna skall således besvaras så att begreppet tjänster i den mening som avses i direktivet, bland annat i artikel 2 däri, inbegriper sådana tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandel med varor.

Det är vid registreringen av ett varumärke för sådana tjänster inte nödvändigt att konkret ange vilken eller vilka tjänster som avses. Däremot måste de varor eller varuslag som berörs av tjänsterna preciseras.

Den tredje frågan

- 53 Den nationella domstolen vill med sin tredje fråga få klarhet i huruvida begreppet likhet i den mening som avses i artiklarna 4.1 b och 5.1 b i direktivet — vilket är det

som i förekommande fall är det som framkallar en risk för förväxling i den mening som avses i dessa bestämmelser, skall tolkas enligt särskilda restriktiva kriterier när det gäller sådana varumärken för tjänster som avser tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandel med varor.

- 54 Det framgår av beslutet om hänskjutande att ansökan om registrering av varumärket Praktiker för detaljhandelstjänster avslogs i målet vid den nationella domstolen på grund av att det i ansökan anförda begreppet detaljhandel inte betecknar tjänster för vilka ett varumärke kan registreras.
- 55 Det finns inte någonting i begäran om förhandsavgörande som tyder på att den nationella domstolen har orsak att uttala sig avseende begreppet likhet i den mening som avses i artiklarna 4.1 b och 5.1 b i direktivet, i samband med en risk för förväxling i den mening som avses i dessa bestämmelser.
- 56 Även om sistnämnda bestämmelser är relevanta för svaret på de två första frågorna är de således inte relevanta inom ramen för den tredje frågan.
- 57 Domstolen är inte behörig att besvara tolkningsfrågor när det är uppenbart att den begärda tolkningen av gemenskapsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller när frågan är hypotetisk eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att kunna ge ett användbart svar på de frågor som ställts till den (se, bland annat, dom av den 16 oktober 2003 i mål C-421/01, Traunfellner, REG 2003, s. I-11941, punkt 37).

58 Under dessa förhållanden skall den tredje tolkningsfrågan anses vara hypotetisk i förhållande till målet vid den nationella domstolen och följaktligen inte prövas.

Rättegångskostnader

59 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i målet vid den nationella domstolen utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den nationella domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

På dessa grunder beslutar domstolen (andra avdelningen) följande dom:

- 1) **Begreppet tjänster i den mening som avses i rådets första direktiv 89/104/EEG av den 21 december 1988 om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar, bland annat i artikel 2 däri, inbegriper sådana tjänster som tillhandahålls inom ramen för detaljhandel med varor.**
- 2) **Det är vid registreringen av ett varumärke för sådana tjänster inte nödvändigt att konkret ange vilken eller vilka tjänster som avses. Däremot måste de varor eller varuslag som berörs av tjänsterna preciseras.**

Underskrifter